

KMETOVALEC.

Gospodarski list s podobami.

Uradno glasilo c. kr. kmetijske družbe vojvodstva kranjskega.

Ureduje Gustav Pirc, tajnik družbe.

„Kmetovalec“ izhaja 15. in zadnji dan v mesecu, ter velja po pošti prejemam 2 gold. na leto. — Udje c. kr. kmetijske družbe kranjske dobivajo list brezplačno. — Inserat (oznanilo) v „Kmetovalcu“ stane enkrat objavljen na celi strani 16 gold., na $\frac{1}{2}$ strani 8 gold., na $\frac{1}{4}$ strani 4 gold., na $\frac{1}{8}$ strani 2 gold. in na $\frac{1}{16}$ strani 1 gold. Pri dvakratnem objavljenju 10% in pri trikratnem objavljenju 20% ceneje. Za večje inserate in priloge plača se po dogovoru. — Vsa pisma, naročila in reklamacije pošiljati je c. kr. kmetijski družbi v Ljubljano. Salendrove ulice številka 5.

Štev. 16.

V Ljubljani, 31. avgusta 1887.

Leto IV.

Obseg: Krompirjev hroščec. — Zbojšane Hermannove nizke dratne naprave za hmelj. — Ne zna ne vsaka dekla mlestiti! — Kako naj gospodar vzgoji sina svojega za gospodarski poklic. — Razne reči. — Gospodarske novice. — Vprašanja in odgovori. — Tržne cene. — Inserati.

Krompirjev hroščec.

Nemški listi poročajo, da so zadnje dni zasledili na Saksonskem krompirjevega hroščeca in sicer pravega koloradskega Okuženega prostora je kake tri hektare. Na posameznih steblih dobili so 12 do 16 hroščceev in mnogo ličink. Pokončevanje zelo nevarnega mrčesa vodi veliki logar Passow, kateri je uže pred desetimi leti z najboljšim uspehom zvrševal to delo.

Vsak, ki ima kako njivo s krompirjem zasajeno, mora jo na teden najmanj po dvakrat pregledati in če najde kaj sumnega, to precej naznaniti. Upajo, da bodo škodljivca kakor pred desetimi leti tako tudi sedaj do dobrega uničili.

Ker se pa utegne krompirjev hroščec katerikrat tudi pri nas pokazati, in ker ni za tak slučaj kmetovalec nikdar dosti previden, popisali smo v nastopnih vrsticah tega hudega škodljivca ter pridejali ob enem podobo njegovo.

Krompirjev hroščec je nekoliko večji kakor navadna polonica. Krila (perutuice) so mu rumenkasto bela, ter ima vsaka stran po pet podolžnih črnih prog, torej skupaj na vsem životu deset. Samice izležejo po 1000 in še po več jajec, iz katerih se razvijejo rjave ali rumeno rdeče ličinke s temno barvano glavo in z

ravno takimi nogami. Prvi člen za glavo je bled in ima vzadi črn rob. Na vsaki strani ima ličinka dvojno vrsto črnih marog. Kadar doraste ličinka, zarije se v zemljo ter izpremeni v enako barvano bubo. Jajca krompirjevega hroščeca so prozorna oranžno rdeča ter se nahajajo na spodnji strani krompirjevega lista. Hroščec potrebuje 30 do 40 dni, predno se iz jajca izvali ter popolnoma doraste. Ena samica zaplodi med poletjem 3 do 4 zarode.

Hroščceve ličinke so uničevalke krompirjeve; one listje tako požrejo, da pogine rastlina. Ker je ličink precej cele milijarde, zato je škoda tudi velikanska. V Ameriki so morali zaradi tega mrčesa po zahodnih državah opustiti pridelovanje krompirja.

Podoba 49. kaže krompirjevega hroščeca v različnih oblikah; *a* so jajca, *b* ličinka, *c* buba, *d* hroščec, *e* krilo (perutnica), *f* noga.

Podoba 49.

Zbojšane Hermannove nizke dratne naprave za hmelj.

Sedaj so skoraj brezdvomno rešili vprašanje, katere naprave so boljše za hmelj: ali nizke ali visoke. Večletne izkušnje v hmeljarskih krajih so dokazale, da so nizke naprave vsekakor boljše, posebno ondod, koder rado suši zemljo.

Moje lastne izkušnje učijo me isto. Zatorej se poprijemam v razmeri, v kateri odpravljam stare kole, zmeraj bolj nizkih dratnih naprav.

V naslednjih vrsticah hočem popisati takšno nizko dratno napravo, katera se meni zdi, da je najboljša, enostavna in po ceni, ter so pridelovalni stroški za hmelj najmanjši, kvaliteta zboljšana in kvantiteta pomnožena.

Da me nihče ne bode krivo razumel, izrekam precej od začetka, da tukaj ni govora o kakšni novi iznajdbi ali vodilnem vzoru. Povprek rečeno, nova naprava ni nič drugega, nego koristno preinačenje znane Hermannove dratne naprave. Dovaja več dobrih lastnosti in odpravlja nekaj slabih. Glavno vrednost daje jej to, da so prvi stroški znatno cenejši, pa tudi obdelovanje ni drago.

Malo besed bode treba v pojasnjenje pritisnemu narisu.

Križec + na podobi 1. pomeni posamezne hmeljeve rastline. *HD* je poglavitna dratna žica ter je kakor vse druge žice zacinan drat, kateremu nemški pravijo „Frischeisen - Holzkohlen-draht“. Ta poglavitna dratna žica je od dratu šte. 50. in zvezuje vse na meji hmeljnikovih zakopane glavne stebre ali sohe, veliki *S*. Vsaka teh poglavitnih soh ali stebrov je z dratom šte. 50. zasidrana ali pritrjena k zemlji pri *A*. V ta namen zakoplje se najbolje pa najceneje dovolj težek kamen. Vsaka soha je dolga 8 čevljev = 2.53 *m*, od katerih je 2 čevlja v zemlji ali 0.63 *m*. Zatorej moli iz tal samo 6 čevljev = 1.9 *m*. V premeru je poglavitna soha debela 5 palcev = 13.2 *cm*, znotranje manjše sohe, mali *s*, so pa vsaka po 4 palce debele = 10.5 *cm*. V potezi od vzhoda proti zahodu stoji poglavitna soha pri vsaki osmi, na severnem in južnem robu pa pr vsaki drugi rastlini.

Enako daleč stojijo znotranje ali postranske sohe narazen, toda, kakor kaže naris, raznolično, ker je tako teža cele naprave in razpeljava dratu enakomerno razdeljena.

Povprečne dratne žice *q d*, katere vežejo poglavitne sohe (izvzemši na robih hmeljnikovih) v severno-južnem smeru, so vse iz drata šte. 34.

Vsaka podolžna vrsta hmeljevih rastlin ima za razpeljavanje hmelja po dve podolžni dratni žici *m n*,

to pa iz drata šte. 25. Podoba 2. kaže razred na to, kar podoba 1. predočuje v obrisu.

Vsaka poglavitna soha severnega in južnega roba hmeljnikevega ima draten natezač, podoba 3., ki je pri vogelnih poglavitnih sohah dvojen, da more rabiti tukaj še za podolžne poglavitne dratne žice. Take dratne natezače izdeluje gospod Jožef Lorber, izdelovatelj mašin, posestnik železne livarne v Žalci v Savinjski dolini; vsak velja 21 kr. Vse druge sohe imajo vsaka po eden enostaven zavijak iz drata šte. 50., podoba 4., v katerega se dratna žica vloži. Podolžne dratne žice *m n* slonijo na povprečnih dratnih žicah *q d*. Ako treba, morejo se te z vožinci privezati.

Od vsake hmeljeve rastline napeljane so jutne niti navpično k podolžnim dratnim žicam, to pa tako, da je prva rastlina razpeljana k severnemu, druga k južnemu, tretja zopet k severnemu itd. dratu. Do sedaj rabljene sohe ali stebri so hrastovi, pomazani deloma s katranovcem, deloma s karbolinejem.

Letos si hočem omisliti smrekovih stebrov. Vender morajo poprej cel teden ležati v solni vodi, da postanejo trpežnejši.

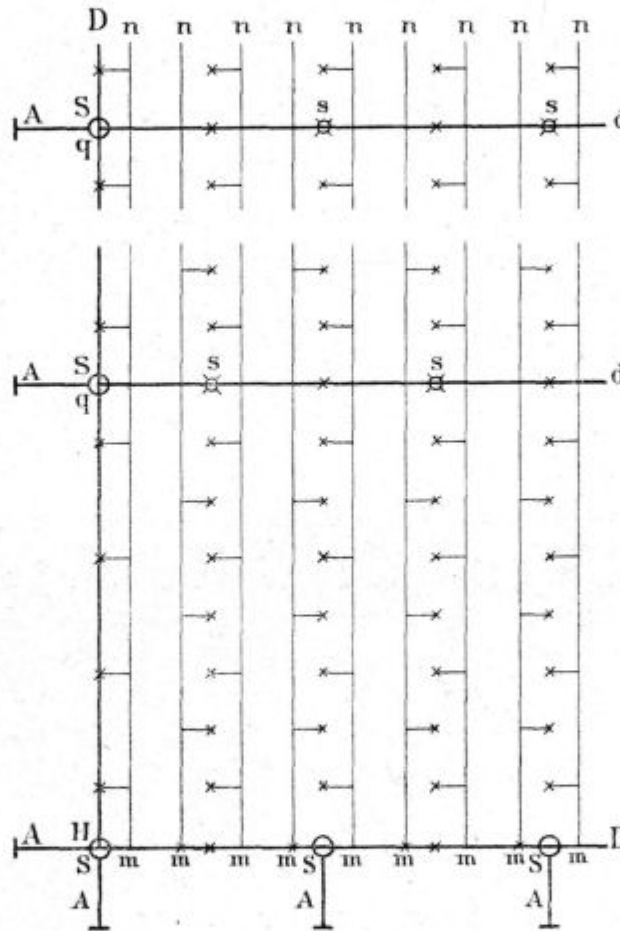
Takšna naprava je za dva krajcarja pri rastlini cenejša.

Poglavitne prednosti takšne naprave so naslednje:

1. Naprava je prav po ceni, ne stane veliko;
2. stroški za obdelovanje hmeljnika so zmanjšani;
3. vse opravke more delavec opravljati na zemlji stoječ;
4. orati, vlačiti, okopavati je mogoče po dolgem pa tudi povprečnem;

5. vsa naprava je tako enostavna, da jo more vsak kovač ali ključar popraviti, ako se kaj pokvari.

Pri tej napravi stane vsaka rastlina hmeljeva po 10 kr., vender le tedaj, kedar so rastline po 5 čevljev vsaksebi na kvadratnem zemljišču. Na oral 1600 □ sežnjeve gre torej 2304 rastlin. Čim večji je hmeljnik, tem manje stroškov hodi na eno rastlino. Zastran kulture ali ravnanja s hmeljem, kedar raste, posnel sem iz svojih izkušenj, da ga iz prva nikakor ne smemo poševno, ampak le navpično, t. j. naravnost kvišku napeljavati k povprečnim dratnim žicam. Še le kedar so hmelji zadosti močni, kar so, če ravno kvišku rastejo, smemo jih drugam upogibati.

Podoba 50.

Tedaj jim poševne lega zeló ugaja, ker marsikaj odpade, kar bi sicer mogli izpolniti; tako pa svoje moči porabljajo v to, da poganjajo rano obilo in postranskih mladik.

Ko so mladike do olj dolge, polagajo se na najbližjo dratno žico. Možno jih je tudi prepreči z mladikami sosednih hmeljev, in vsled tega nastane gosta streha, ki zemlji dela senco ter temperaturo in vlago ugodno uravnava.

Tukaj dobivajo vse rodne mladike dovolj solnca in zraka, kar zopet vpliva, da nabereimo mnogo in izvrstnega hmelja.

Drugo okopavanje opravljja se bolje z motiko nego s plugom, da se postranskim mladikam nareja manj škode.

Stroški so sicer nekoliko večji pa neznatni, 3 gld. na orali ali $\frac{3}{4}$ kr. od funta hmelja.

Da ne obtežujem narave po nepotrebnem preveč, odpeljavam od ene rastline samo po dve mladiki na dratno žico.

Konečno objavljam še stroške za takšno napravo pa tudi pridelovalne stroške pri hmelji na dratnih žicah in na kolih, to pa po svojih večletnih izkušnjah in zvestem zapisovanji.

Oral á 2304 hmelj. rastlin.

59 zunanjih stebrov á 65 kr.
gld. 38.95

119 znotranjih stebrov á 55 kr. " 65.45

420 m_j = 60 h_g drata št. 50 " 12.60

7700 m_j = 275 h_g drata št. 25 " 68.75

165 zavijakov á 2 kr. " 3.30

178 lukenj á 3 kr. " 5.34

178 stebrov postaviti in drat pritegniti á 3 kr. " 5.34

2185 količev á $\frac{1}{2}$ kr. " 10.93

4500 m_j = 15 h_g jutnih niti á 60 kr. " 7.50

59kratno zasidrovanje in luknje á 3 kr. " 1.77

18 dratnih natezačev á 21 kr. " 3.78

Razni potroški " —.75

Vkup gld. 230.40

ali za rastlino 10 kr.,

torej polovico manj nego pri hmelji na kolih.

Ne zna ne vsaka dekla mlesti!

Mnogokrat se nahajajo bolezní na kravjih vimenih, posebno tako imenovani „volčič“ ali „sajavec“, a iščejo se vzroki teh bolezní vse drugod, kakor pri okornih deklah katere ne znajo mlesti. Včokrat so celó copernice kiive volčiča na vimenu.

Naj razjasnimo to reč s tem, da pregledamo, kako je usvarjeno vime. Vime je skupina žlezic, katere delajo iz krvi mleko in se zato imenujejo „mlečne žlezice“. Te mlečne žlezice izlivajo narejeno mleko v majhne posodice, iz katerih potem teče po drobnih cevčicah v štiri sesce. Tam, kjer sesci prestopijo v vime, otipa se neki trd, kakor hrustančast obroček. Ti obročki ob sescih pa niso nič drugega kakor mišce (muskuli), ki zapirajo mleku tok iz vimena v sesce, in prav te zapiralne mišce so vzrok, da krava, če hoče, pridržuje mleko tako, da ga dekla ne more izmlesti.

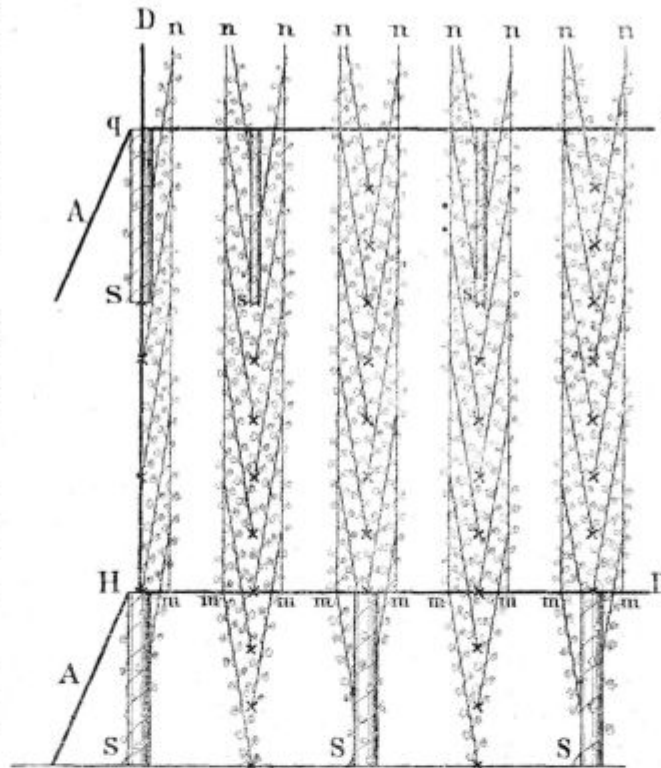
To je treba pred vsem vedeti, kajti v obročkih je iskati mnogokrat vzroka prav hudih vimenskih bolezní in to na dvojen način.

1. Če nerodna in okorna kravarica pod tem obročkom močno nategne polne sesce in jih potem hitro izpusti, napravi se nagloma v sescu trda, podolgastookrogla oteklina, krava ne molze več, v vimenu nastane bolečina in

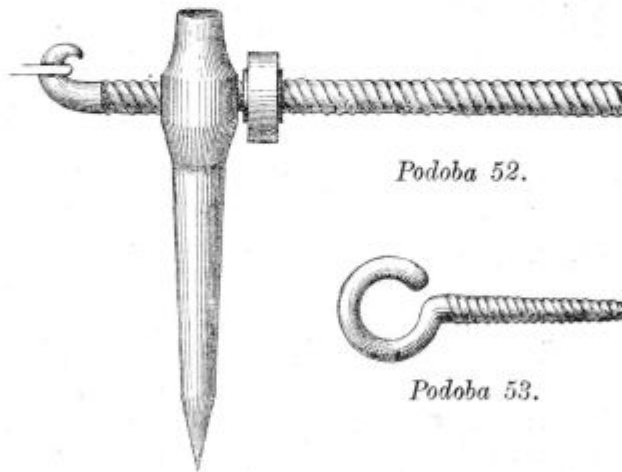
iz tega mnogokrat huda bolezen vimenska. In zakaj to? Zato, ker je kravarica tako zelo doli potegnula zapiralni obroček, da se ker je premalo elastičen ne skrči in ne spravi v prejšnjo lego, ampak ostane huda ovira v mlečni cevki.

Mleko po tem takem zastaja nad to bunko, mlečna žlezica oteče, in vnetje nastopi z vsemi svojimi nasledki. To je dosihdob malo poznani vzrok mnogovrstnih vimenskih bolezní.

2. Če pa nasproti nevedna in okorna kravarica prav visoko gori prime polne sesce, potem tudi prav lahko prehudo stisne in otisne obroček; to pa zopet tako zdraži zapiralni obroček, da se vname in oteče. Po vsem tem je torej umevno, zakaj pod rokami okornih kravaric lahko molzne krave postanejo težko

Podoba 51.

Podoba 52.

Podoba 53.

molzne, in zakaj pametna kravarica iz težko molznih krav polagoma naredi lahko molzne.

Da se ne zgodi to, kar je bilo rečeno pod številko 1., naj kravarica pred molžo dobro omoči sesce ter rahlo gladi, da ohlapnejo zapiralne mišice. Sploh naj se sesci ne nategnejo hitro, da potem prebrzo ne uskočijo. Če pa je po navedenem vzroku nastala bolezen na vimenu, tedaj naj se ravna tako-le: Bolni sesci naj se dobro namaže z maslom in potem z volneno vrstico od spodaj gori na okroglo močno obeže tikoma do tistega mesta, kjer tiči preveč nategnjeni obroček, kateri se potem nekoliko navzgor potisne. Sesci naj se tako obezan pusti nekoliko časa pri miru, potem pa iz nova obeže toliko bolj navzgor, kolikor bolj se je v tem nazaj pomaknil obroček. Ta obeza naj ostane nekoliko dni na sescu; da pa more vendar mleko tudi iz tako obezane sesci odtekat, naj se rahlo vtakne vanj koščena mlečna cevka.

Kako lahko se odvrnejo pod številko 2. popisane bolezni, razvidi se samo po sebi, če le ne manjka dobre volje, da bi se poučili, kako je vime ustvarjeno. Tudi tukaj je treba za odtok mleka skrbeti z mlečnimi cevkami. Vneto vime naj se omiva z mrzlo vodo, in kravi dajejo hladilna zdravila, med katerimi je solitar najboljši, če ga kaka dva lota deneš v kebel mrzle vode.

Po vsem tem je jasno, da ne zna vsaka dekla umno mlesti, in zakaj da v Švici rajši hočejo, da molzejo krave možje. Od tega je velika korist gospodarju, katerega nevedna in okorna kravarica lahko uniči samo po nevednosti, ker ne zna, kako je ustvarjeno vime.

Kako naj gospodar vzgoji sina svojega za gospodarski poklic.

V prejšnjih časih je zadostovalo sinu, ki je imel prevzeti dom, da ga je oče napeljeval k pobožnosti, k lepemu vedenju in k varčnosti ter ga morda dal učiti še nekoliko branja, pisanja in računjenja. Za takratne razmere je vse to zadostovalo, in če je potem sin gospodaril varčno po očetovem vzgledu, ohranil je blagostanje domače in morda imetje svoje še pomnožil. A časi so se spremenili, in ž njimi tudi gospodarjenje. Telegrafne in železnične proge predrugačile so vse razmere popolnoma; kar je bilo kmetu nekdanje dobro, to mu danes ne ugaja več. Če je bila letina dobra, bilo je vse v ceno, če je bila letina slaba, bili so vsi pridelki dragi. Dan danes ni več tako.

Železnica hitro pripelje žita iz krajev, koder ga je v obilici, v kraje, koder ga manjka. Cena spreminja se le malo. Kedo praša našega kmeta, koliko ga stoji pridelovanje ene ali druge reči? Nihče! Sedaj lahko proda svoje blago tisti, kdor je najceneše da. Nasledek tega je, da so vsi pametni gospodarji jeli misliti, kako bi najceneje in z najboljšim uspehom gospodarili. Glede cenega in uspešnega gospodarstva so kmetovalci drugih dežel veliko dosegli, in ker jim je mogoče svoje pridelke ceneje prodajati kot našim kmetom, zato naš kmetijski stan

povsod peša in zaostaja. Zadnji čas je, da se tudi slovenski gospodarji zdramijo in začno posnemati napredne kmetovalce drugih dežel. Sami gospodarji sicer ne bodo mogli več veliko napredovati, a njih sveta dolžnost je, skrbeti za to, da njih sinovi dobijo potreben pouk o naprednem kmetovanju. To kar je bilo kedaj za očeta dobro, dandanes ni več za sina dobro. Gospodarske razmere se sedaj v teku enega leta bolj spremenene kot prej v petdesetih letih. Prašal bode marsikdo, kje naj se pa učijo kmetijski sinovi umnega in naprednega kmetovanja? Kje neki? V kmetijski šoli! In tako šolo imamo na Kranjskem.

Deželni zbor je osnoval z ogromnimi stroški sadjarsko, vinarsko in kmetijsko šolo v Grmu pri Novem mestu. V tej šoli uči se kmetijski fant vsega potrebnega za svoj poklic in to ne le samo iz bukev, ampak tudi dejanski, kajti šola ima lepo in veliko posestvo, polje, travnike, drevesnico, vinograde, hleve i. t. d. Vsak učenec mora obiskovati šolo dve leti, seveda so ob praznikih tudi daljše počitnice. Učenci stanujejo v lepem šolskem poslopju, vedno so pod nadzorstvom vodstva in se učijo poleg kmetijstva in verouka tudi drugih reči, ki so potrebne vsakemu kmetu, kateri hoče z dobičkom gospodariti. Ni pa misliti, da je šola le za Dolenjce, o ne, šola je ravno tako izvrstna za Gorenjce, Notranjce, kakor sploh za vse Slovence.

Povsod je vse polno učenih in neučenih ljudi, ki čakajo služeb, in nihče se dandanes ne sme posebno pohvaliti, da se mu godi dobro. Res je pa, da priden, varčen in razumen kmetovalec ob vsakeršnih razmerah še najbolj brezskrbno živi. Tak gospodar pa more pri sedanjih razmerah postati le tisti, ki se je kmetijstva v resnici učil. Torej slovenski gospodarji, ki imate kaj srca za svojo mladino, pošljite sinove svoje v Grm v kmetijsko šolo. Stroški itak niso veliki, zmore jih vsak trden gospodar. Sicer pa denar, ki ga na ta način potrošite, ni zavržen, dajal vam bode obilnih obresti. Revnejšim sinom kmetijskih gospodarjev pa daje deželni odbor kranjski ustanove, katere so ravno v tej številki „Kmetovalca“ razpisane. Pozivljemo slovensko razumništvo, da poučijo kmetovalce o tej reči.

Novo šolsko leto v kmetijski šoli v Grmu prične se 1. novembra, in kdor hoče kaj več zvedeti, obrne naj se da šolskega vodstva v Grmu pri Novem mestu, katero mu radovoljno vse razjasni. Upamo, da se bode veliko učencev oglasilo, da ne bode vsa ogromna žrtev, ki jo je imela dežela z ustanovitvijo te šole, zastoj. Zlasti pa Dolenjci, ki so se z besedo za ustanovitev te šole tako toplo potezali, naj dejanski pokažejo, da jih je resna volja s šolsko pomočjo v kmetijstvu napredovati ter tako zaprečiti, da ne pogine gospodarstva lepe doljenjske pokrajine.

Razne reči.

— Krompir namesto mila (žajfe). S krompirjem se umazano perilo lepo pere, pa tudi barvanim rutam in drugemu barvanemu blagu krompir ne vzame barve,

kakor navadno milo ali lug. Če hoče gospodinja s krompirjem prati, naj ga kuha toliko, da ostane še trd, da ne razpada v roki, kadar ž njim, kakor navadno z milom, drgne perilo.

— Kit za razpokana konjska kopita. Zivinozdravniška šola v Parizu nasvetuje za razpoke v kopitih naslednji pomoček, katerega hvali nad vse druge. Kovač naj 2 dela gutaperhe razmehča v gorki vodi, potem pa razreže v male koščke; tako razrezani gutaperhi naj doda 1 del amonijakove smole; oboje to skupaj zmešano naj v ponvi nad žarjavico vedno mešaje topi, dokler vsa ta zmes ne dobi podobe in barve čokoladne. Predno zamaže razpoko na kopitu, naj še enkrat raztopi vso zmes in jo potem z vročo klino obračaj tako, kakor navadno ravna steklar s kitom pri šipah. Ko je že poprej očejena razpoka, naj jo zamaže s tem kitom, ki tako otrdi, da se lahko zabijejo vanj žebli.

— Perilo, ki je dolgo ležalo in zato dobilo rumeno barvo, prekuhaj z milom in lugom, potem vzemi čistega trpentinovega olja eno žlico in tri žlice špirta; oboje zmešano vlij v vodo, s katero se perilo še enkrat opere. Ko je oprano, obesi je na plano ali pa kam drugam, kjer je prepah. Kadar je perilo suho, uže je tudi lepo belo. — Če je bilo trpentinovo olje čisto in ga nisi preveč vzela, tudi perilo nič ne diši po njem.

— Kuretina in ptiči, ki na nogah zbolijo, ozdravijo se večkrat, ako raztopiš v vodi surovega goluna, pa v taki vodi držiš živali nogo.

Gospodarske novice.

* Umrl je 14. t. m. g. Anton Dejak, veleposestnik in ud c. kr. kmetijske družbe kranjske, nenadoma na posestvu svojem v Hrpeljah pri Trstu. Lahka mu zemljica!

* Kmetijski nadaljevalni tečaj za učitelje ljudskih šol v deželni vinarski, sadjarski in kmetijski šoli v Grmu so obiskovali naslednji gg. učitelji: Jakob Ostermann iz kočevske Reke, Janez Vrešic z Rake, Ludovik Vagaja iz Pirnič, Jurij Adlešič iz Šmartne pri Litiji, Peter Repič z Unca, Gustav Špecler iz Radovljice, Karol Bernard iz bohinske Bistrice, Stanislav Novak iz Črmošnic, Tomaž Petrovec iz Čemšenika, Janez Bantan iz Dragatuša in Janez Muren iz Drašič. Kot eksternist obiskoval je tečaj tudi teolog g. Nemanjič iz Metlike.

* Trtnice ameriških trt ukazalo je narediti c. kr. kmetijsko ministerstvo na Metliškem.

* Čebelni semenj, ki je bil 10. t. m. na Igu, obnesel se ni posebno glede kupčije. Pripeljali so vsega vkupe od Lašče, Krvave peči, in iz Studenca nad 1000 panjev. Kupčija ni bila živahna, ker ni bilo kupcev. Popoldne kupil je g. Oroslov Dolenc iz Ljubljane do 5. ure kakih 220 panjev po 1 gl. do 1 gl. 5 kr., kakor so jih sploh ponujali. Najvišja cena za panj bila je 1 gl. 25 kr. Samo iz Ribnice bilo je 28 panjev, ki so bili že dopoldne po 2 gl. 40 kr. prodani. Vsega

vkupe prodalo se je okolu 45% napeljanega blaga, ker je bilo tudi nekaj malih kupcev iz bližine. (Sl. N.)

* V Žalcu v Savinjski dolini osnovali so dirkarsko društvo. Načelnik društvu je g. Janez Hausenbichler. Društvo obstoji a) iz častnih članov, b) iz ustanovnikov, ki plačajo 5 gl. ustanovnine in po 50 kr. vsako leto in c) iz društvenikov, ki plačajo vsako leto po 1 gl. Društvo namerava vsako leto prirediti konjsko dirko in hoče konjstvo v Savinjski dolini pospeševati in ob enem koristnejše narediti.

* Kranjsko-primorsko gozdarsko društvo izdalo je te dni naznanila svoja za leto 1887., katera imajo jako zanimivo vsebino, zlasti poročila o kranjskem gozdarstvu.

* Dirkarsko društvo za Koroško priredi letošnjo dirko 18. septembra na vojaškem vežbališču v Celovcu.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 71. Z ozirom na priobčeni članek o Ulagovi lestvici prosim Vas, da mi naznanite, kje se dobi takova lestvica in koliko stoji? (A. R. v Gr.)

Odgovor: Ni nam znano, kedo izdeluje take lestvice in po čem, zato Vam priporočamo obrniti se naravnost do gospoda Karola Ulage v Laškem (Markt Tüffer) ali pa do podružnice štajarske kmetijske družbe ravno tam.

Vprašanje 72. So li črvi, kateri se nahajajo v črešnjah, grabu in sadju, škodljivi zdravju in kaj vzraste iz teh črvov? (A. W. v P.)

Odgovor: Kolikor je nam znano, použiti črvi ti ne škodijo zdravju. O črešnjem črvu piše prof. Erjavec: Kdor začne črešnje odpirati in po črvu gledati, navadno kmalu izgubi slast do njih. Najpametnejši je tisti, ki se drži pregovora: „česar človek ne vé, to ga ne jé“, in torej zoblje črešnjo za črešnjo, ne da bi dalje preiskaval, kaj je v njej. Samo to je, da vsacemu ni dan tako malomaren želodec. Tako prof. Erjavec, a mi mu pritrjujemo.

In kaj vzraste iz teh črvov? Iz črva, prav za prav iz ličinke v grabu naredi se hroščec grabar, iz črva v črešnji vzraste črešnjeva muha in iz jabolčnega črva prilevi se lep majhen metulj, jabolčni tončič.

Vprašanje 73. Je li za zdravje bolje vino ali pivo? Hodi li človek laže po použitem vinu ali pivu? (A. W. v P.)

Odgovor: Vaše vprašanje spravilo nas je nekoliko v zadrego, kajti temeljit odgovor more Vam dati le zdravnik. Zmerno uživano ne škoduje ni vino ni pivo, — če je človek zdrav. Pivo je tečnejše, vino pa krepi prebavila. Sicer se pa vino mnogokrat rabi za zdravljenje, zlasti po prebitih boleznih. Katera teh dveh pijač je boljše po poti? Pravijo, da dela pivo človeka težkega in lenega, vino pa da poživlja človeka. Po tem takem Vam priporočamo torej vino. Vino pa mi uže zategadelj bolj priporočamo, da bodo naši vinogradniki laže prodajali svoj pridelek.

Vprašanje 74. Kaj hočem storiti z nemško deteljo, ki je sedaj na strnišču ravno komaj obzelenela? Naj jo li prevlečem z brano ali ne? (A. Kr. na B. V.)

Odgovor: V vašem kraju ne bode kazalo detelje kositi za seno, če tudi doraste, ker je letos ne bode mogli več posušiti. Pokosili jo bode pa lahko za zeleno krmo ali Vam pa bode za pašnjo. Z brano je to leto ne smete še prevleči.

Vprašanje 75. Navadno delamo vodovodne cevi za pitno vodo iz smrekovega lesa, pa te cevi hitro segnijo ter veliko stanejo. Kakšne cevi bi bile dobre t. j. primerno po ceni in kje se dobijo? (G. R. v L.)

Odgovor: Najboljše cevi in primerno najcenejše za vsak vodovod so cevi iz kovanega železa. Vodovod iz takih cevi je tudi lažje narediti in zvršiti kakor iz cevi litega železa. Cevi imajo v premeru 3—5 $\frac{1}{2}$ svitlobe, ter stoji meter 60 kr. do 1 gld. Cevi dobite v Ljubljani pri g. Andr. Druškoviču, kateri Vam rado-voljno tudi vse drugo potrebno naznani.

Tržna poročila.

Žito in poljski pridelki.

V Ljubljani 31. avgusta: Hektoliter: pšenice 6 gld. 17 kr., rži 4 gld. 06 kr., ječmena 3 gld. 25 kr., ovs 2 gld. 92 kr., ajde 3 gld. 74 kr., prosa 4 gld. 74 kr., turšice 4 gld. 55 kr., leče 12 gld. — kr., graha 13 gld. — kr., fižola 11 gld. — kr.; 100 kilogr. krompirja 2 gld. 41 kr., 100 kilogr. sena 2 gld. 05 kr., 100 kilogr. slame 1 gld. 69 kr.

V Kranji 29. avgusta: Hektoliter: pšenice 6 gld. 18 kr., rži 4 gld. 55 kr., ovs 2 gld. 28 kr., turšice 5 gld. 20 kr., ječmena 4 gld. 39 kr., ajde 4 gld. 23 kr.; 100 kilogr. sena 2 gld. — kr., 100 kilogr. slame 1 gld. 60 kr.

V Rudolfovem 22. avgusta: Hektoliter: pšenice 6 gld. 51 kr., rži 4 gld. 55 kr., ovs 2 gld. 12 kr., ajde — gld. — kr., turšice 4 gld. 88 kr.; 100 kilogr. krompirja 2 gld. 40 kr.

Na Dunaji 25. avgusta: 100 kilogramov: pšenice gld. 7.25 do 8.25, rži gld. 6.— do 6.50, ječmena gld. 6.50 do 8.50, ovs gld. 5.80 do 6.75, turšice gld. 5.90 do 6.10.

V Budapešti 25. avgusta: 100 kilogramov: pšenice gld. 6.75 do 7.20, rži gld. 5.30 do 5.60, ječmena gld. 5.20 do 8.—, ovs gld. 5.20 do 5.70, turšice gld. 5.50 do 5.55.

Klavna goved.

Na Dunaji 22. avgusta: Ogerski pitani voli gld. 52 do 57.50, galic. pitani voli gld. 52 do 58, nemški pitani voli gld. 52 do 59, biki in krave gld. 45 do 52 za 100 kilogr. mesarske vage t. j. z vsem lojem in s polovico glave.

V Presburgu 22. avgusta: Ogerski mladi voli gld. 52 do 58, nemški mladi voli gld. 54 do 59.50 za 100 kilogr.

Prašiči.

V Steinbruchu pri Budapešti 19. avgusta: Ogerski stari, težki 42—43 kr., ogerski mladi, težki 45—46 kr., srednji 45—46 kr., lahki 45—46 kr.; težki kmetijski prašiči 42—43 kr., srednji 45—46 kr., lahki 46—47 kr.; srbski težki 44—45 kr., srednji 44—45 kr., lahki 44—45 kr. (Cena velja za 1 kilogr.)

Speh.

V Ljubljani	31. avgusta:	1 kilogr.	60 kr.
V Kranji	29. "	1 "	— "
V Rudolfovem	22. "	1 "	— "
V Celovcu	21. "	1 "	65 "
Na Dunaji	25. "	1 "	55 "

INSERATE

sprejema „Kmetovalec“ po ceni, zaznamovani na prvi strani. V „Kmetovalec“ priobčeni inserati imajo najboljši uspeh, kajti list je razširjen posebno po deželi, zlasti pa v premožnejših kmetijskih krogih. Zelo priporočljiv je „Kmetovalec“ za objavljenja pri nakupu ali prodaji gospodarskih pridelkov, izdelkov ali potrebščin.

Št. 5386.

Razpis.

Na deželni vino-sadjerejski in poljedelski šoli na Grmu pri Rudolfovem — z dveletnim poučevanjem in slovenskim učnim jezikom — izpraznjenih je 5 deželnih ustanov za prihodnje šolsko leto 1887/8, ki se prične 1. novembra 1887.

Pravico do teh ustanov imajo sinovi kranjskih kmetovalcev in vinogradnikov, ki so vsaj 16 let stari, čvrstega zdravja, lepega vedenja in ki so z dobrim uspehom dovršili vsaj ljudsko šolo. Prednost imajo taki kmetijski sinovi, od katerih je upati, da se bodo potem na svojem domu s kmetijstvom, vino- in sadjerejo pečali.

Učenci z ustanovami dobivajo brezplačno hrano,

stanovanje in poduk v šoli, obleko si pa morajo sami preskrbovati.

V šolo sprejemajo se tudi:

1.) Plačujoči učenci, kateri plačujejo po 33 do 50 kr. na dan za hrano in stanovanje, in pa 20 gld. šolnine na leto; in

2.) eksternisti, ki zunaj šole stanujejo in plačajo šolnino.

Lastnoročno pisane slovenske prošnje se imajo

do 20. septembra 1887

izročiti vodstvu deželne vino- sadjerejske in poljedelske šole na Grmu pri Rudolfovem.

Prošnjam priložiti je rojstni list, spričalo dovršene ljudske ali obiskovane srednje šole, zdravniško potrjilo o čvrstem telesu in trdnem zdravju, in župnijsko spričalo o lepem vedenju.

Pr.šnjam za sprejem proti plačilu priložiti je re-
verz ali obvezno pismo starišev oziroma oskrbnikovo,
zadevajoče vzdrževanje učenca. (70—1)

Od deželnega odbora kranjskega

v Ljubljani dne 5. avgusta 1887

■ Pocijnena, bočeča žica (drat) iz jekla. ■

Trpežno! Hiša za 10 kokoš. Trpežno!

Ograje za vrte, gozde, parke i. t. d., kakor vse sorte mrež za kur-
nike in za hiše za fazane. Varnostne mreže proti ognji, mreže za
oknja, mreže za sejati pesek in suto, torbe čez gobec za govejo
živino in za pse. Dratene vrvi vsakovrstne sestave. Železne vrate in
stavbe iz železa sploh. Vse to izdeluje:

Eisendraht- und Maschinendrahtgeflechts-Fabrik und Bauschlosserei
Franz Schröckenfuchs in Waidhofen a. d. Ybbs.

➤ Ograje iz pocijnene dratene mreže ne stanejo več kakor dobre
lesene ograje, so pa neizrečeno trpežne in dajo ograjenemu
prostoru ličen in gospodski obraz. Proračune določijo se zastoj
in poštnine prosto. (27—13)

S strojem
pletene
mreže
iz žice (dratu).

V zalogi J. Blasnikovih naslednikov

je ravnokar izšla knjiga:

NAUK,

kako pomagati živini o porodu in kako
po porodu ravnati s staro in mlado
živino in ozdravljati poporodne bolezni.

Spisal

dr. Janez Bleiweis.

Cena brožirani 50 kr., v polplatno ve-
zani knjigi 60 kr., po pošti 5 kr. več.

Semenarska postaja

K. Rambouseka v Zborovu, pošta Forbes na Českem

ima na prodaj za prihodnjo jesensko setev
skušena semena zimskega žita sledečih sort:

Požlahtneno menjalno pšenico.
Avstral. Alaby pšenico z resjem.
Zborovsko menjalno rž.
Labradorsko rž.
Švedsko sneženo rž.
Montansko rž.
Kolosalno rž.

(65—4)

Naročitve izvršujejo se po vrsti, kakor doidejo in
sicer v plombovanih vrečah.

Cenike dobi se na željo zastoj.

Anton Reissenzahn

tovarna gospodarskih strojev in livarna železa
v Bubni pri Pragi.

Ta tovarna priporoča
svoje prav cene izdelke, ter
jamči za njih dobro sestavo
in trpežnost. V zalogi ima:
mnogovrstne pluge, brane,
valjarje vsake sestave, stroje
za sejati vseh sistemov, senene grablje za vpregati,
stroje za košnjo žita in trave, mlatilne stroje na
roko, na gepelj in na par, lokomobile, stroje za
čistenje žita, stroje za drobljenje in rezanje krme,
sploh vse gospodarske stroje in oprave.

➤ Cenike s podobami pošilja se na zahtevanje zastoj
in poštnine prosto ➤ (10—14)

! Seme zimskega žita !

Na poskusnem dvoru c. kr. kmetijske družbe
kranjske v Ljubljani, Poljanska cesta (živinozdravniš-
nica) se dobi natančno očiščeno seme

prave zborovske rži " " 5 "
" amerikske pšenice hektoliter po 7 gl.

Udje c. kr. kmetijske družbe dobijo ta semena
10 % cenejše. (71—1)

Klenert & Geiger

I. štajerska drevsnica za sadno drevje in vrtnice
v Gradcu.

(Ta drevsnica pripoznana je kot ena največjih in najbolj
vredjenih v Avstriji.)

Priporočamo veliko in izborno zalogo:

Vrtno, visokodebelnatih in prtiličnih; sadnega drevja, vi-
sokodebelnatega in prtiličnega ter piramide, špalirje, kordone
in enoletne požlahtnitve; divjakov in podlag za prtilikovce;
jagodnega sadja; lepotičnega drevja in grmovja, drevja
(16—14) za drevoreda itd.

Razpošiljatev pravilno imenovanih cepičev vseh vrst sadja.

➤ Cenike je dobiti zastoj in franko. ➤

Tovarna za kostne pridelke in lim

Luckmann-a & Bamberg-a

v Ljubljani

priporoča svoja zelo uspešno učinkujoča

umetna gnojiva, kostne
moke in superfosfate

po najnižjih cenah.

Na zahtevanje se vpošlje cenilnik in prospekt.

(40—11)

Bela poljska detelja, rudeča detelja (Incarnat), gips za deteljo, japonska ajda itd.

dobiva se najbolje v prodajalnici pri (63—4)

Petru Lassniku v Ljubljani.

BRATA EBERL

v Ljubljani

za frančiškansko cerkvijo v hiši g. Ivan Vilharja
prodajata

oljnate barve, lake, firneže

kemične in prstene barve lastnega izdelka, čopiče ter vse v nje stroko spadajoče blago na debelo in drobno.

Posebno se priporočajo **oljnate barve v kosi-tarskih (plehastih) posodah** za trgovce in prodajalce, pri čemur opomnimo, da se naše barve ne smejo zamenjati z navadnimi kakor se sploh prodajajo, kajti od nas prodajane barve so kemično čiste in s pravim, z lanenega olja izdelanim firnižem ribane. (46—10)

Japonska ajda

dobi se pri **Gabrijelu Jelovšku** na Vrhniki mernik po 1 gold. 50 kr. Kdor jo več skupaj naroči, dobi jo mernik po 1 gold. 40 kr. (62—4)

Vsem, kateri zidajo ali popravljajo kako poslepje, ali sploh potrebujejo **železnino**. naj bude priporočena zaloga železja in vseh v to stroko spadajoče stvari

Andr. Druškovič-a

(poprej *Jakoba Nekrepa*)

na Mestnem trgu št. 10.

kjer se dobivajo v velikem izboru in prav po nizki ceni okova za okna in vrata, štorje za štokodoranje, drat in cveki, vezi za zidovje, traverze in stare železniške šine za oboke, Portland in Roman cement, sklejni papir (Daohpappe) in asfalt za tlak, kakor tudi lepo in močno narejeni **štedilni ognjišči** in njih posamezni deli.

Posebno po nizki ceni dobivajo se stroji in orodja za poljedelstvo, kakor mlatilnice, same ali z vlačilnikom (Göpel), slamoreznice, čistilnice za žito (Trieur), brane in lepo in močno narejeni plugi. (66—4)

„AZIENDA“

avstro-ogerska družba za zavarovanje življenja in rent.

avstro-ogerska družba za zavarovanje proti elementarnim škodam in nezgodam.

Ravnateljstvo:

na **DUNAJI, I., Wipplingerstrasse šte. 43.**

Družba zavaruje

človeško življenje v vseh navadnih kombinacijah;

Zavarovanje za slučaj smrti. zavarovani znesek se izplača takoj po smrti zavarovanca njegovim ostalim, oziroma drugim obmišljencem;

Zavarovanje za doživetje preskrbovanje v starosti in otročje dote, zavarovani znesek se izplača zavarovancu samemu, ko doseže neko določeno starost;

Zavarovanje dosmrtnega dohodka udovskih pokojnin in dohodkov za odgojo po najnižjih premijah in z jako kulantnimi pogoji, zlasti onim, da se policam ne more ugovarjati.

a) proti škodam, ktere napravijo **požar** ali **strela**, parne ali plinove eksplozije, ali se narede z gašenjem, podiranjem in izpraznjenjem pri stanovanjih in gospodarskih poslopih, tovarnah, strojih, mobiljah in vsakovrstnih opravah zaloga blaga, živini, gospodarskem orodji in zaloga;

b) proti škodam, ktere napravi **ogenj** ali strela ob žetvi in košnjah na poljskih ali travniških pridelkih v gumnih in stogih;

c) proti škodam, ki je napravi **toča** na poljskih pridelkih;

d) proti nevarnostim **prevažanja blaga** po vodi in po suhem;

Zavarovanje proti telesnim nezgodam se še ni pričelo, a se bode pravočasno naznanilo p. n. občinstvu, kakor se prične.

Zastopstva družbe.

V **Budimpešti**, Wienergasse 3 in Schiffgasse 2; v **Gradci**, Albrechtsgasse 3; v **Inomostu**, Bahnstrasse, Hôtel „Goldenes Schiff“; v **Lvovu**, Marijin trg 9, nova; v **Pragi**, Vaclava trg 54; v **Trstu**, Via St. Nicolo 4, na **Dunaji, I.**, Hohenstaufengasse 10.

V vseh mestih in večjih krajih avstro-ogerske monarhije nahajajo se glavne in krajne agenture, ki rade dajo pojasnila in dajo ponudbene pôle ter prospekte zastoj in vsprejemajo zavarovanja.

Glavni zastop v Ljubljani, Šelenburgove ulice šte. 3, pri JOSIPU PROSENC-u.

(4—8)